

Jezus voor het sanhedrin

Periodethema: lijden, sterven en opstanding
Markus 14: 53-72

a. Jezus ondervraagd (Mark. 14: 53-65)

UITLEG VAN DE TEKST

Markus heeft verteld dat de Heere Jezus ging naar Gethsémané en Zijn worsteling daar terwijl de discipelen sliepen. Aansluitend sprak Markus over de gevangenneming van de Heere Jezus. Onder leiding van Judas kwam er een bende, gestuurd door de geestelijke elite, die Jezus arresteerde. De Heere Jezus stelt aan de kaak wat er gebeurt. Er was gelegenheid geweest om Hem te grijpen, maar ze kiezen voor de nacht, de duisternis. Hun werk kan het daglicht niet verdragen.

De Heere Jezus wordt meegenomen en Zijn discipelen verlaten Hem. Ook een 'jongeling' die een fijn lijnwaad droeg. Helemaal zeker wie dat was, zijn we niet. De meeste verklaarders denken aan Markus, de schrijver van dit evangelie.

Jezus wordt waarschijnlijk eerst naar het huis van Annas gebracht, de voormalige hogepriester en aansluitend naar het huis van Kajafas, de huidige hogepriester. Markus vertelt dat daar een vergadering plaatsvindt (vers 53). Misschien is het beter om te spreken van een rechtszitting. Verklaarders hebben door de eeuwen heen gewezen op de vreemde gang van zaken die hier wordt verteld. Ten eerste moesten rechtszittingen gedurende de dag plaatsvinden. Ten tweede hadden rechtszittingen van de hoge Joodse raad een openbaar karakter. Daar mocht publiek bij zijn. Van beide zaken is geen sprake. Daarnaast zien we dat er geen aanklager is in deze rechtszitting. Het is eigenlijk nog vreemder. Kajafas, de hogepriester van dat jaar, is formeel gezien één van de rechters, samen met de

rest van de raad. Hij is het die op zoek gaat naar de aanklacht (vers 55). Dat klopt in het rechtssysteem niet. Er moet een aanklager zijn die niet tegelijk rechter is. Daarnaast zijn er getuigen (vers 56). Maar zoals Markus zegt, zijn die getuigen leden van de Joodse raad. Dus geen getuigen van buitenaf.

Samenvattend: het gaat hier om een niet-legale rechtszitting op een verkeerd tijdstip, met een rechter die tegelijk de aanklager is en getuigen die tegelijk een eindoordeel moeten geven. Er zijn verklaarders die om deze redenen zeggen dat dit geen werkelijke weergave kan zijn, van wat er gebeurd is. Zo zou het nooit toegaan bij de Joodse raad. Maar Markus, geïnspireerd en geleid door de Heilige Geest, spreekt de volle waarheid als hij zegt, dat ze getuigenis tegen Hem zochten (vers 55), omdat ze al lang besloten hadden dat Hij moest sterven (vers 55).

In hun hart hebben ze Hem al lang veroordeeld. Om hun doel te bereiken, wordt er in deze rechtszaak zelfs gelogen (vers 56). Dat heet formeel meened. Er wordt vals getuigd, zegt Markus. O.a. wordt er gesproken over de uitspraak van de Heere Jezus dat Hij zou hebben gezegd de tempel te zullen afbreken en in drie dagen weer op te bouwen (vers 58). Deze uitspraak vinden we in Joh. 2. Daar maakt Johannes duidelijk dat niet wordt begrepen dat de Heere Jezus over Zichzelf sprak.

Markus maakt duidelijk dat er geen éénparig, geen gelijkloidend getuigenis tegen Hem is (59). Dat was in deze zaak belangrijk. Hoewel er van alles mis is met deze rechtszaak, hecht men er blijkbaar aan dat er meerdere getuigen zijn die hetzelfde tegen Hem getuigen. Dat moet namelijk volgens de wet. Deut. 17: 6 zegt, dat in de mond van twee of drie

getuigen alle woord zal bestaan. Veroordeling op grond van één getuigenis was niet mogelijk.

De Heere Jezus zwijgt intussen (vers 60). Hij spreekt zelfs niet als de hogepriester Hem uitdaagt om te spreken. Waarom zwijgt Hij? Verklaarders wijzen naar Jes. 53: 7 waar staat: 'als een lam werd Hij ter slachting geleid en als een schaap dat stom is voor zijn scheerders alzo deed Hij Zijn mond niet open.' De Heere Jezus zwijgt en vervult zo de profetie. Laten we er maar gelijk van leren dat we niet altijd moeten spreken. Sommige aantijgingen en leugens kunnen beter onbeantwoord blijven. Ze zijn geen antwoord waard.

Dit zwijgen zint de hogepriester niet (vers 60). Hij verwijst naar het getuigenis over het afbreken van de tempel. Denkt hij dat de Heere Jezus een terroristische aanslag op de tempel in gedachten heeft? We proeven aan zijn vraag dat hij aan wat anders denkt. Hij vraagt: 'Zijt Gij de Christus, de Zoon van de Gezegende?' (vers 61) Kajafas toont zich een Schriftgeleerde die uitspraken over de Bijbel kent. In 2 Sam. 7 wordt door de profeet Nathan gesproken over de tempelbouw die niet door David maar door een zoon van David zal plaatsvinden. Dat gaat in eerste instantie over Salomo, maar wie die uitspraken leest, proeft dat wat er gezegd wordt uitstijgt boven datgene wat door Salomo is gedaan. Ook de Joden hebben door de eeuwen heen hebben hierin een verwijzing gezien naar de Messias. Met 'Gezegende' wordt de Heere God bedoeld. De Joden noemen de Naam van God niet, uit angst te zondigen tegen het tweede gebod.

We zien dat de hogepriester de rechtszaak wil forceren. Hij merkt dat de getuigenissen onvoldoende zijn voor een veroordeling. Voor het eerst in deze zitting komt de vraag naar de waarheid naar voren. Tot nu toe heeft de Heere Jezus gezwegen. De valse beschuldigingen heeft Hij laten gaan. Nu recht op de man af wordt gevraagd of Hij de Messias is? Zegt Hij (vers 62) onomwonden: 'Ik ben het' (vers 62). De Heere Jezus zegt dat Hij de Christus is, de Zoon van God. De hogepriester reageert heftig (vers 63). Hij scheurt zijn kleren en roept: 'wat hebben we nog aan getuigen nodig?'

Wat is het nu eigenlijk wat de hogepriester zo doet reageren? Hij zegt zelfs: 'u hebt de godslastering gehoord? Wat zegt u?' (vers 64) Is het dat de Heere Jezus zegt: Ik ben het? Rust de veroordeling op het enkele feit dat Hij claimt de Messias te zijn? Er waren er meer in de geschiedenis van het Jodendom die zeiden dat ze de Messias waren. Nee, deze veroordeling rust vooral op wat de Heere Jezus daarna zegt: 'en u zult de Zoon des Mensen zien zitten ter rechterhand van de kracht Gods en komen met de wolken des hemels' (vers 62). Hier betreft de Heere Jezus twee profetieën op Zichzelf. De eerste is die uit Psalm 110, waar wordt gesproken over het zitten aan de rechterhand van God. Dat wordt

bedoeld met het zitten ter rechterhand van de Kracht. Ten tweede betreft de Heere Jezus de profetie van Daniël uit Daniël 7 op Zichzelf. Daar gaat het over de Mensenzoon, Die zal komen op de wolken van de hemel, Wiens Rijk geen einde zal hebben. Hiermee geeft de Heere Jezus (in de ogen van de hogepriester) Zichzelf Goddelijke eer en Goddelijke status. Daarom zegt Hij dat de Heere Jezus lastert. Lasteren (blasfemie staat er) is je hand uitstrekken naar de HEERE. Het is de Heere God naar beneden halen of jezelf gelijkstellen aan God.

De Heere Jezus wordt dus veroordeeld vanwege de waarheid. Het is deze ernst die wordt voorgehouden aan de Joodse raad. De ernst dat eens de rollen omgedraaid zullen zijn. Nu menen zij dat ze Hem veroordelen kunnen. Dat ze daartoe in hun recht staan. De dag komt dat de werkelijkheid zichtbaar wordt en dat Hij hen zal oordelen. De dag waarop ze met eigen ogen zullen zien, dat Hij aan de rechterhand van de kracht van God zit. De dag waarop ze zien dat Hij komt om te oordelen de levenden en de doden. Jezus verkondigt hen de waarheid en de ernst van dit alles. Uiteindelijk zullen niet zij, maar zal Hij oordelen.

Nu veroordelen ze Hem (vers 64). Ze vellen Zijn doodvonnis en bespugen ze hem. Dit is echt vernederevend voor Jezus. Ze bedekken Zijn hoofd en slaan hem. Nu wordt Hij ook bespot. Profeteer, zeggen ze. Ze bedoelen dat Hij moet zeggen wie Hem heeft geslagen, terwijl Hij niets kan zien.

TER OVERWEGING

We kunnen de kinderen wijzen op de vooringenomenheid van de Joodse raad. In eerste instantie vraag je je af: hoe kunnen ze nu zo doen? Hij krijgt toch zo geen eerlijk proces? Geen eerlijke kans? Maar als ik eerlijk ben, ben ik dan anders? Of heb ik ook heel vaak al lang mijn oordeel geveld? Ben ik ook in staat om heel ver te gaan om mijn gelijk te halen? Is het niet zo dat wij, als het er op aankomt, de leugen niet schuwen om ons gelijk te halen? Het is de Heilige Geest Die ons hier aan ontdekt.

Het tweede waar we op dienen te letten, is dat de Heere Jezus wordt aangevallen met de leugen. Dat gebeurde daar in die rechtszaal, dat is ook nu actueel. Wat wordt er niet gezegd over de Heere Jezus, de Bijbel, de kerk, christenen. Satan maakt in zijn aanvallen behendig gebruik van de leugen. Ook dat is onderwijs van de Heilige Geest. Ze hebben mij gehaat, ze zullen u haten, zegt de Heere Jezus. Ze hebben Hem belasterd met hun leugens, ze zullen het u ook doen. Het is goed dat we dit weten en er mee rekenen.

Vaak missen we het onderscheidingsvermogen om te zien dat het leugens zijn. De Heilige Geest wil ons, op het gebed, geestelijk onderscheidingsvermogen geven. Om te zien wat uit God is en wat niet. De Heere Jezus kon onderscheiden wat waar-

heid en leugen was. Wij zijn dat kwijt. Met de kinderen kunnen we bespreken dat we niet te snel moeten zeggen, dat we de waarheid onderscheiden kunnen. Voor je het weet staan we vol overgave aan de kant van de leugen, omdat we dachten dat we gelijk hadden. De Heere Jezus is intussen geen slachtoffer. Hij gaat deze weg vrijwillig. Ieder moment had Hij kunnen weglopen uit dit proces. Als Hij zegt: 'Ik ben het' weet Hij dat dit getuigenis tot Zijn veroordeling zal leiden. In deze weg behaalt Hij de overwinning. In deze weg zal de Vader Hem verhogen en een plaats aan Zijn rechterhand geven. In deze weg gaat het heen naar de dag waarop Hij wederkomt. Hij gaat de weg naar het kruis vrijwillig. Hij wilde de straf dragen. Zo wil Hij dat dit Evangelie wordt verkondigd aan de kinderen. Hier zien we dat de Heere Jezus met overtuiging deze weg gaat, omdat Hij weet dat het nodig is om zondaren te redden. Er is een Heiland voor de kinderen, Die hen redden wil. Dat is de reden dat Hij hier niet verloochend Wie Hij is. Waar Petrus dat wel doet en ontkent dat Hij een band met de Heere Jezus heeft, spreekt de Heere Jezus uit Wie Hij is, al kost het Hem Zijn leven. Dat Hij hier spreekt is Zijn dood en het leven, voor allen die Hem toebehoren door het geloof.

b. Jezus verloochend (Mark. 14: 66-72)

UITLEG VAN DE TEKST

Zoals meerdere geschiedenissen in de Bijbel heeft deze geschiedenis een voorgeschiedenis. Die begint na de instelling van het Heilig Avondmaal (Mark. 14: 27). De Heere Jezus is bezig Zijn discipelen voor te bereiden op wat komen gaat. 'U zult allen aan Mij geërgerd worden' (vers 27). Het is juist Petrus die zich daar tegen keert. Hij wil er niets van weten (vers 29). 'Of zij ook allen aan U geërgerd worden, zo zal ik toch niet geërgerd worden.' Petrus weet het zeker. Hij zal niet zijn Meester loslaten. Dat is voor hem onmogelijk. De gedachte alleen al. Maar de Heere Jezus kent Petrus door en door en zegt: 'voorwaar zeg Ik u dat heden, in deze nacht, eer de haan twee maal gekraaid zal hebben, u Mij driemaal zult verloochenen' (vers 30). Opnieuw reageert Petrus direct (vers 31): 'al moest ik met U sterven, zo zal ik U geenszins verloochenen.' Wat hier staat, wordt werkelijkheid wanneer Petrus de Heere Jezus volgt naar de rechtszaal. 'En Petrus volgde Hem van verre, tot binnen in de zaal' (vers 54). Hij wil de rechtszaak tegen zijn Meester zien. Dat wordt hem niet gemakkelijk gemaakt. De meeste evangelisten vertellen het zo, dat dit alles zich afspeelt tijdens de ondervraging van de Heere Jezus door de hogepriester. Beiden, de Heere Jezus

en Petrus, worden tegelijk bevestigd. De Eén, de Heere Jezus wordt aangevallen met leugens, waarop Hij geen antwoord geeft. Hij zwijgt. De ander, Petrus, wordt aangesproken op zijn discipelschap, waarop hij met leugens antwoordt...

Volgens Markus is Petrus in een zaal, lager gelegen dan de zaal waar de Joodse raad bijeen is (vers 66). Er komt een dienstmaagd van de hogepriester in zijn buurt. Ze ziet Petrus staan, terwijl hij zich warmt bij het vuur (vers 66-67). Ze 'ziet' hem aan. Blijkbaar herkent ze hem en dat spreekt ze uit. 'Ook gij was met Jezus de Nazarener.' Markus is duidelijk over de reactie van Petrus. Hij doet wat mensen in zo'n situatie vaker doen. Petrus doet alsof hij de vraag niet begrijpt (vers 68). Ik ken Hem niet, vertaalt de Statenvertaling. Letterlijk staat er; ik weet niet, ik begrijp niet wat u zegt. 'Waar heeft u het over', lijkt hij te zeggen. Intussen is duidelijk dat hij goed weet waar ze het over heeft. Markus zegt dat Petrus hier al loochent. Het lijkt nog onschuldig, maar dat is het niet. Dat hij zich daar heel ongemakkelijk bij voelt, blijkt uit het feit dat hij de ruimte verlaat en naar de voorhof gaat, weg bij dit dienstmeisje.

Maar zo komt hij er niet mee weg (vers 69). Weer wordt gezegd, nu tegen omstanders, dat Petrus behoort tot de groep van de Heere Jezus. 'Deze is één van die.' Het komt al dichterbij voor Petrus. Het gaat nu niet meer om het gesprek tussen hem en het dienstmeisje, ook omstanders raken erbij betrokken. De reactie van Petrus, die zich in het nauw gedreven weet, wordt feller (vers 70). Hij loochende het wederom. Blijkbaar ontkent Petrus in duidelijke bewoordingen dat hij bij de Heere Jezus hoort. De omstanders bemoeien zich er nog niet mee, maar horen wel de discussie en ook de ontkenning van Petrus (de tweede verloochening). Het is blijven hangen, want iets daarna komt een reactie. 'Waarlijk, gij zijt één van die; want gij zijt een Galileër, uw spraak gelijkt' (vers 70). Petrus, die is blijven staan, wordt weer aangesproken. Nu vanwege zijn tongval. Petrus voelt zich in het nauw gedreven en begint zichzelf te vervloeken en te zweren: 'ik ken deze Mens niet, Die gij zegt' (vers 71). Dit is de derde verloochening. Petrus zegt zoiets als; ik mag vervloekt zijn, als ik Hem ken. Petrus ontkent in de meest harde bewoordingen dat hij een band heeft met de Heere Jezus. Verloochenen is een vorm van ontkennen van betrokkenheid op iemand.

Markus heeft opgetekend wat de Heere Jezus heeft voorzegd. 'Eer de haan twee maal kraait.' De eerste keer kraait de haan volgens Markus na de eerste verloochening (vers 68). Petrus hoort het, maar het dringt nog niet tot hem door. Markus zegt dat de haan na de derde verloochening weer kraait (vers 72). En dan dringt het wel tot hem door: 'en Petrus werd indachtig het woord hetwelk Jezus tot hem

gezegd had; eer de haan tweemaal zal gekraaid hebben, zult gij Mij driemaal verloochenen.'

Petrus werd het indachtig. Hij wordt hiertoe door Jezus gebracht. Die daarvoor dit hanengekraai gebruikt en de blik waarmee Hij Petrus aankijkt! Het brengt Petrus tot erkenning. Erkenning dat hij zijn Meester verloochend had. Erkenning dat hij veel slechter en goddelozer was dan hij zelf ooit gedacht had. Hij weent bittere tranen daarbuiten. Het is allemaal waar wat de Heere Jezus zei.

Het brengt Petrus tot de erkenning dat ook hij (Petrus) van genade moet leven. Dan schittert de genade in dit gedeelte pas echt. Petrus laat de Heere Jezus los. Maar we zien hier dat de Heere Jezus Petrus niet loslaat. Dat is toch een diep wonder. 'Vervloekt mag ik zijn als ik Hem ken', zei Petrus. Gelukkig handelt de Heere Jezus niet naar dit woord, maar naar Zijn eigen woord: 'Simon, Simon, de satan heeft geprobeerd om u te ziften als de tarwe, maar Ik heb voor u gebeden dat uw geloof niet op houde' (Luk. 22: 31-32). De genadige ontmaskering is niet bedoeld om Petrus tot wanhoop te brengen, maar om Petrus te redden.

TER OVERWEGING

Waarom valt Petrus? Hier is de man die meende niet geërgerd te zullen worden aan zijn Meester. Maar daar waar zijn Meester in doodsangst drie keer Zijn lot in de handen van Zijn Vader legt, valt Petrus drie keer door de mand. Hij meende zelf sterk genoeg te zijn. Wat Petrus zich niet voor kan stellen, gebeurt toch. Hij laat in angst alles los om zijn vege lijf te redden. Het leert ons:

1. Dat er geen mens is die dezelfde weg kan gaan als de Heere Jezus. 'Vest op prinsen geen vertrouwen'. Ook op Petrus niet.
2. Dat we nergens te goed voor zijn. Ook wij kunnen komen tot daden, waarvan we nu ons niet kunnen voorstellen dat we ze ooit zouden doen. Petrus leert hier pas werkelijk zichzelf kennen.

Deze 'zelfkennis' is van groot belang. Het maakt dat Petrus nu meer dan ooit zijn meester nodig krijgt als Verlosser. Met de kinderen kunnen we doorspreken over deze 'zelfkennis'.

Door 'hanengekraai' en de blik van de Heere Jezus wordt Petrus indachtig wat er gebeurd was. Ook nu nog laat de Heere 'hanengekraai' horen. Als we voorgehouden krijgen waarin we zondigen. Als we soms voor ogen krijgen waar we nu weer dwaalden. De Heere gebruikt verschillende momenten om ons duidelijk te maken dat wat Hij zegt over de zonde, de diepe, ernstige werkelijkheid in ons leven is. Daarin en daardoor wil de Heere ook jou en mij op de knieën brengen en net als Petrus in tranen van berouw aan Zijn voeten laten komen.

Tegelijk betekent dit 'hanengekraai' dat de Heere ons niet loslaat, zoals Hij Petrus niet losliet. We mogen Hem danken dat Hij ons aanwijst waar het mis is met ons. Het maakt ons duidelijk dat de Heere Jezus ons wil brengen tot het gebed om vergeving. Vergeving die verdiend is door de Meester van Petrus, Die Zichzelf niet verloochende maar zei: 'Ik ben het.' Het zijn woorden van leven en zaligheid, voor een ieder die aan de voeten komt van de Heere Jezus.

GELOOFSLEER

Kan een ware gelovige zijn geloof verliezen? De Dordtse Leerregels zeggen hierover heel stellig: nee, dat kan niet. *De macht van God, waardoor Hij de ware gelovigen in de genade bevestigt en bewaart, is sterker dan de macht van hun zondige vlees.* Toch kunnen oprechte gelovigen door eigen schuld diep in zonde vallen. Daarom moeten de gelovigen steeds weer *waken en bidden dat zij niet in verzoeken geleid worden.* En als ze dit niet doen? Dan kunnen ze *door het vlees, de wereld en de satan tot zware en ook gruwelijke zonden vervoerd worden... zoals het droevige vallen van David, Petrus en andere heiligen... bewijst* (Dordtse Leerregels hoofdstuk 5, paragraaf 4).